

Szegedi katonák Galiciában.

Az északi harcterről kapta egyik munkatársunk ezt a színes, sok érdekes momentummal szolgáló levelet:

Északi harctér, augusztus 14.

Kedves barátom! Ismét életjelt adok magamról. Most harmadszor vagyok idefenn a harctéren, jelenleg idestova már 8 hete lesz. Nagyon vígan vagyunk. Igen érdekes epizódokkal tarkított életet élünk.

Ugy este 8-kor kezdődik a hecc. A muszka állandóan éles tölténnyel lő. A legtöbb robbanó s akit ez talál, az nem eszik több töltőt káposztát, Bombákat is dobna. De azért mi is kibafrálunk velük. Multkor egy borjút kötöttek ki és egy patrulunk ellopta tőlük. Elképzelem, hogy káromkodhattak. Majd egy héttel később három tehenüket hajtottuk el az orruk elől. Lövéldöztek, de ez bennünket nem izgatott, s azóta van friss tej, mert állandóan fejjük a teheneket.

Reggel 4 óráig minden ember fenn van a lövészárokból, a drótkadályok előtt pedig éber figyelők vannak. Figyelő pl. Varga tizedes, egy minden hájjal megkent cigány. Én gyakran viccelődöm vele. Tegnap igen szomorú arccal beállít hozzám és azt kérdezi, igaz-e az, hogy ő rossz ember és megbízhatatlan? Én természetesen az ellenkezőjét erősítettem és a szakaszvezetőt, aki neki ezeket mondotta, magam elé hozattam kihallgatásra. De mit tesz Isten! A cigány éjjélkor őrsparancsnok lesz és egy árokban elszunnyad. A szakaszvezető, aki csak ezt leste, rajtaesipte és bizony a szakaszparancsnokától és tőlem is kijárt neki. Mellesleg igen sokat tanultam tőle cigányul. Eddig csak a fehérnép körül settenkedtem, de ezután már a feketék, t. i. cigányok közé is kerülhetek. Jegyezze jól meg a szavakat, ez a kulcs: Ács devlehe: szervusz, teme rom hom: én is cigány vagyok, csimideman: adj egy csókot, hin tut piránó: van szeretőd, Nő ávó: én leszeke, 5 korona: panzs koronyi.

Mily érdekesek az emberek; itt tudja csak megbeesülni a magyart igazán a felebbvalója; szorgalmasak, pontosak, tiszták, szófogadók és előzékenyek. Oly nyugodtan mennek, mintha nem is a harctéren lennének. Egy pár földim is van itt.

Állásunk háta mögött van egy kis pocolya, fél méter mély. Igen sok hal van benne. Hol paprikásan, hol sütve esszük. A szegediek segítenek tisztítani és én készítem el. Tehát igen jól élünk. A muszka olyan jól megművelte Galiciát, hogy mint a csujészek — bentlakók — mondják, *soha még ilyen dus termésük nem volt.* Az az áldott jó burgonya menti meg a bakát; akármenyi menázsit is kap, a krumpli delikátessz marad részére. Sültve, főve eszik, pedig mondom, 5-ször eszünk naponta. Reggelire kávé, 10 órára teát, délre húst, levest, rizst, 4-kor teát, vacsorára kávé. De a krumpliföldek mégsem maradnak nyugton. Még tűz alatt tartja a muszka a krumpliföldet és 3 perc múlva már ballag ki a baka szedni. Oriási katlanokban főzik rajok szerint és igen tápláló.

Mint mondom, reggel 4-kor lefekszünk, csak őrszemek maradnak fenn, s alszunk mindnyájan déli 12-ig. Ebéd után turjuk a földet. Ki mos, ki főz, ki levelét írja. Csak akkor keseredik el az ember, ha a telefonon hallja, hogy a dandárnál a következőképen beszélnek: „Kérlek, majd egy korszót átküldeni a sörre.“ Ilyenkor elszorul a szívem és a Prófétára gondolok egy jó délelőtti zónára.

Érdekes megfigyelést tettem a sebesülések terén. A román sebesült mindig csak azt mondja, hogy ju, ju, a szerb baka aj, ajt, a sváb pedig au, aut kiabál. A magyar baka nyög és káromkodik, s az Uristennek nem a legkedvezőbbben fejezi ki magát. A sebesülés pénzértékben van kifejezve, pl. 50 ezer koronás seb: comblövés, 25 ezer koronás: láblövés, karlövés, válllövés, 1000 koronás seb: csontlövés; a többi érték nélküli: fejlövés, haslövés. Ha kérdezősködnék valakiről az új emberek, azt mondják az itt lévők: hazament egy 50 ezer koronás sebbel, így tudják meg a többiek, milyen lövése van.

Igy élünk 3 hétig gond nélkül, azután jön a váltás. Ez a legkellemesebb, hátramegyünk és tisztálkodunk, a legénység mos és isztogat. Délelőt és délután pedig egzeci-rozunk, ép úgy, mint otthon a bakák.

Figyeljen ide, mi volt a mai tiszti menü: husleves, rántott csirke, uborkasaláta, almakompót, palacsinta, fiatal kukorica, kávé,

szivarok. Na de hát ha előre megyünk, akkor semmi, semmi és még egyszer semmi.

Esténként, ha a nap lenyugszik, az összes századok urai együtt vannak és nézzük a muló napfényt, mint tűnik le vörösen a horizonton s arrafelé nézünk, ahol van a mi szép hazánk. Szép Magyarország és Szeged kedves városa, ahol ilyenkor kigyul a villanyfény és a korzó platánjai alatt élénk szemű lányok sétálgatnak. Közben halkan sóhajtozunk s kiki megy dolga után. Mert kell, hogy azokat a gondtalanokat megvédelmezzük, ez ad nekünk erőt, csak a bú epeszt, hogy akit szeretünk, azt nem láthatjuk.

Székely Béla,
vadászhadnagy.

HIREK

0000

— A trónörökös és a tüzerönkéntes.

Budapestről jelentik: *Károly Ferencz József* főherceg a rákosi síkon tartott szemléje alkalmával behatóan érdeklődött a budapesti honvédtüzerönkéntesek parancsnokánál, *Stolniczky* Odiló főhadnagynál:

— Hogy megy a tanulás? — kérdezte. — Hallotam, hogy ambícióval dolgoznak a fiúk.

— Császári és királyi fenségednek alázatosan jelentem, — felelte a főhadnagy, — öregek és fiatalok egyformán igen iparkodnak.

A főherceg elmosolyodott.

— Nagyon szép, — mondta, — hogy az öreg urak is kedvvel dolgoznak.

— „Isten segítségével!“ Nagyon fohász-kodhatnak az olaszok mostanában az Uristenthez, mert már még a hivatalos jelentésekbe is bele-beleszövik a magasságos Ur nevét, hátha megkönyörülne rajtuk egy győzelmecke erejéig. Ha aztán sikerül egy árkot egy órára elfoglalni, meg is hálálják az Istennek; megírják róla szépen, hivatalosan: *Isten segítségével némi tért nyertünk.* Hátha hálá-

Vasárnapi levél.

Akkor — egy éve — sok estén sirtunk, éljeneztünk idegen, ismeretlen láztól feldobogó szívvvel a csillaghullajtó enyhe éjszakákon; akkor az elinduló, meg elindult virágos, nótás vonatokat vártuk és állomása perronján sirt meg éljenzett remegő szívvvel a faluk és városok népe; és istenem, zászlót, szép nemzetiszínű zászlókat lengetett a szél sok száz vonaton; akkor azt mondtuk óvatosan, halkan, elkeseredve: *mennek a halálvonatok!* Pedig akkor még nem tudtuk, hogy azok a vonatok tényleg a Halál kormos, fekete vonatai, csak éreztünk valami félelmetesen rettenetést. És akkor tudtunk sirni, kacagni, kacagva sirni és lelkesedni egy időben; amikor elnéztük a sok száz vonatot, a mámoros, vidám katonákkal, megdobbant a szívünk és ujjongó örömmel harsogott a vérünk; magunk sem tudtuk, miért, boldogok és erősek voltunk, de fájó haraggal zúdult fel a szívünk, ha egy bucsuzó házaspárt láttunk. Akkor szerettünk volna a szívünkre ölelni minden katonát és meghalni a szépség és boldogság, öröm és bánat és elkeseredés e csudás, fantasztikus keverékétől, és hajnalokig vártuk így a vonatokat és hordtuk a virágot, italt, cigarettát; minden, amink volt, a katonáknak. Akkor megnyílt a szívünk, a lelünk; lemostunk magunkról minden szennyet, minden piszkot és megmutattuk vérező, fájó, ujjongó, boldog szívünket egymásnak, és olyan egyformák voltunk, mert nem láttunk semmit a jövő fekete gyászából, csak egy halálosan veszedelmes örvényt éreztünk és azt, hogy ha azok a bucsuzó csukaszürké-

sek nem mentenek meg, nem elég erősek, elvesztünk mindannyian. És bus zarándokai a saját életünknek örömmel és fájó reménykedéssel róttuk a bus utat, de szerettük volna végigcsókolni a virágokat hordó fehér ruhás szüzeket és élvezet, szomorú asszonyokat, akiket kíváncsibabáknak láttunk így, a bánat árnyával szemükben... (A bucsuzó katonákkal együtt énekeltük a vidám katonafákat és úgy fáj a szívünk szegényekért, akiknek utjuk a félelmesen idegen, ismeretlen tartományba vitt, de kiveszett a részvét a szívünkben mindenki irányában, ha arra gondoltunk, hogy holnap ránk kerülhet a sor... Akkor, egy éve, a háború elején.

És hogy mult az idő, lassan megtanultunk más vonatot várni, a mások szenvedésén át vezetelni a saját bűneinkért. Akkor fogvacogó rémülettel néztük a sápadt, beesett arccal visszatérő, bus és szomorú embereket, a sok megérzett borzalmak beszédes tanuit, akkor vezekeltünk és elhalt az éljen és csak sirtunk, sirtunk, titokban, könny nélkül sirtunk és vártuk bus magamegadással a felénk hömpölygő rémet, a fekete örvényt. Lemberg, Tarnow, Tarnopol, Strij, Biala, Mezölaborecz, Mármarosziget, Bártfa... egy-egy kemény tördőfés, próba; istenem, a háborút elvesztettük — gondoltuk — és még feketébb gyászszal gyászoltuk a szívünkben a nótás vonatokon eltávozottakat, akik oly szépek, erősek voltak és mégis meghaltak, hiába... Emlékezem Szegedre, akkor; hogy félték az emberek és mondogatták elsápadt, remegő ajkakkal: *Még Debrecen, aztán Pest. Vége!*... És az emberek most

már nem mentek ki az állomásra, elkerülték a korzót is; akkor hangtalanul, szomorúan mentek a katonavonatok és az emberek csak az ujságokat várták és lemondólag integettek a kezükkel, ha a félve várt hírbírek helyett találtak egy-két jót is:

— Ugysem igaz. Vége! ... Mindennek...

Akkor a bú ült a szemekben és délutánonként a kávéházban lemondó szomorúsággal mondogattuk:

— Mindnyájunknak el kell menni! Már csak ez segíthet. De ez is csak... talán.

És ültünk szomorúan, szóltanul tovább, gyenge untauglichok és úgy éreztük szomorú megadásunkban, hogy megfeszült néha gyenge izmunk a karunkban; talán ezekkel az ernyed, gyenge izmokkal is agyon tudnánk verni egyet-kettőt? És sokan nagy elhatározásokat szövögettünk akkor: megyünk mi is... önként... ha kell!... Akkor még küzdünk egy kicsit; az élet szép és a szabadság olyan, olyan édes... De mégis megyünk, ha kell. Istene, csak ne kéne... És szomorúan elnéztünk a vézna, sápadt sebesülteket a téli délutánokon innen a Corsóból, a törzsasztal mellől; hiába küzdtek szegények. Akkor már nem siettünk hozzájuk meleg, forróra fűt meleg szívvvel, csak néztünk és nem mentünk ki az állomásra sem. Minek? Hogy lássák a mi szomorú arcainkat és mi lássuk sok ezer hiábavaló elsorvadást? Minek? Nem elég a bánatból ennyi és nem eleget fáj már eddig is a szívünk? Ha katonák mentek, akik csak most indultak, még utánuk néztünk és mondtuk csendesen, tompán: *Mennek.* Magunkban meg hozzágondoltuk: felvették a halotti ruhát.